

**MINISTRY OF HEALTH OF UKRAINE
DANYLO HALYTSKY LVIV NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY
DEPARTMENT OF UKRAINIAN STUDIES**

*On the occasion of the 15th anniversary
of department of Ukrainian studies*

**MODERN UKRAINIAN NATION:
LANGUAGE, HISTORY, CULTURE**

**Materials
of International Scientific-Practical Conference
(Lviv, March 16, 2016)**

Lviv, 2016

УДК 342.1 (477):811.161.2:94(477):008
ББК 63.5(4Укр)+81(4Укр)+63.3(4Укр)+71(4Укр)
С 916

Сучасна українська нація: мова, історія, культура [Текст] : матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю 16 березня 2016 року з нагоди 15-річчя кафедри українознавства / Наукові редактори : проф. Чоп'як В. В., проф. Магльований А. В. – Львів: Друкарня АНМУ імені Данила Галицького, 2016. – 471 с.

Наукова рада:

д-р філол. наук, професор, академік Академії наук вищої школи України Володимир Качкан;	д-р філос. наук, професор Ігор Держко;
д-р мистецтвознавства, професор Віолетта Дутчак;	д-р філол. наук, професор Роман Голод;
д-р філол. наук, професор Ірина Колесникова;	д-р істор. наук, професор Дмитро Білий;
д-р філол. наук, професор Валентина Сімонок;	д-р філол. наук, професор Наталія Руснак;
д-р філол. наук, професор Ірина Кочан;	д-р філол. наук, доцент Ірина Фаріон;
д-р істор. наук, доцент Андрій Криський;	д-р філол. наук, професор Ганна Віват;
д-р пед. наук, професор Володимир Мельничайко;	д-р істор. наук, доцент Галина Саган;
д-р пед. наук, професор Григорій Васянович;	д-р істор. наук, професор Ігор Срібняк;
д-р філол. наук, професор Світлана Шабат-Савка;	д-р істор. наук, професор Олексій Сухий;
д-р філол. наук, професор Михайло Вінтонів;	д-р філос. наук, професор Володимир Таран;
д-р філос. наук, професор Ірина Утюж;	д-р істор. наук, професор Артур Маргулов;
	д-р наук із соціальних комунікацій, професор Ігор Павлюк

Редакційна рада:

канд. філол. наук, доцент Тетяна Єщенко (відповідальний редактор);
канд. філол. наук, доцент Надія Черкес;
канд. істор. наук, доцент Наталія Божко;
Doctor Of Sciences Ігор Ходак;
канд. філол. наук Тетяна Сушкевич;
канд. істор. наук Наталя Гірна;
канд. істор. наук Віра Мельник.

У збірнику уміщено матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна українська нація: мова, історія, культура». Подано розвідки, в яких проаналізовано феномен українства у світі, образ України у культурі та мистецтві, державну мову як предмет в національних навчальних закладах України, українознавство у площині політики і філософії держави; розглянуто нові інтелектуально-культурні генерації та їх роль у національно-духовному поступі України, українську національну ідею і християнство, сучасні інтерпретації народної культури українців, колективну пам'ять і національну ідентичність, мову як основу безпеки української нації; визначено роль творчої інтелігенції України в період системних змін 1985 – 2015 рр.; запропоновано шляхи дослідження, збереження та популяризації культурно-мистецької спадщини України.

Для науковців у галузі українознавства, істориків, культурологів, філологів.

The collection contains materials of participants of International scientific-practical conference «Modern Ukrainian nation, language, history and culture.»

There are analyzed explorations about the phenomenon of Ukrainians in the world, the image of Ukraine in culture and art, the state language as a subject in national educational institutions of Ukraine, Ukrainian studies in the plane of politics and philosophy of the state; there are considered new intellectual and cultural generations and their role in the national and spiritual progress of Ukraine, the Ukrainian national idea and Christianity, modern interpretation of Ukrainian folk culture, collective memory and national identity, language as the basis of security Ukrainian nation; it is determined the role of intellectuals of Ukraine during the system changes 1985 - 2015 years; there are suggested the ways of research, preservation and promotion of cultural and artistic heritage of Ukraine.

For researchers in the field of Ukrainian studies historians, culture experts, philologists.

Автори несуть повну відповідальність за грамотність поданих текстів, точність наведених фактів, цитат, покликань, статистичних даних, власних імен, оформлення бібліографії
Редакційна рада має право на скорочення матеріалів

Затверджено Вченою радою Львівського національного
медичного університету імені Данила Галицького
(протокол № 1 від 05.02.2016 року)

© Львівський національний медичний
університет імені Данила Галицького, 2016
© Автори тез доповідей, 2016

ЗМІСТ

Вітальне слово ректора	10
Передмова	11

МОВА

Національно-мовна картина світу і культурно-текстова комунікація

Бачишина Ольга Часо-просторове зміщення в українській химерній прозі	12
Гонтарук Лариса Відображення українсько-російських мовних контактів у «Словнику староукраїнської мови XIV – XV ст.» та «Словнику української мови XVI – першої половини XVII ст.»	13
Грачова Аліна Символ як показник духовного розвитку людства (на матеріалі українського та італійського фольклору)	20
Гримашевич Галина Статус прислівника в сучасному мовознавстві: традиції та модерн	21
Дидик-Меуш Ганна Здоров'я фізичне і духовне: до мовного портрету людини у львівських пам'ятках XVI – XVII ст.	23
Єщенко Тетяна До питання про етнологію тексту: символ «козак» у мовній картині світу українців	26
Зубець Наталя Облігаторність в українському спілкувальному етикеті	29
Калінська Оксана Мовні маніпуляції як способи впливу на поведінку людини	31
Козелко Ірина Культура мови на сторінках часописів «Рідна мова», «Наша культура»	32
Конопленко Наталія Змістово-логічна роль парцелятивів у композиційному структуруванні тексту	33
Крижко Олена Тваринний світ у контексті сучасної лінгвістики	36
Кушмет-Бодаммер Марія Назви місць для утримання свійських птахів (на матеріалі східностепових говірок)	38
Лук'янчук Ірина До психологічних особливостей українського світогляду	40
Мельничайко Володимир, Криський Мирослава Стилізація під старовину в романі І. Білика «Меч Арея»	40
Микитюк Оксана Індивідуально-авторські кольоролексеми Дмитра Донцова в аспекті антитези	46
Олійник Еліна Функціонування з'ясувальних конструкцій мовленнєвої діяльності в публіцистиці	49
Руснак Наталія, Руснак Юлія Релікти світоглядних систем у буковинському веселлі	51
Сімович Оксана Символи в українській мові: репрезентація в тлумачних та спеціальних словниках	54
Сімонок Валентина Мова як спеціальна система організації людського досвіду	56
Сніжко Наталія Історія українського мовомислення в інтегрально-ідеографічному вимірі	59
Фаріон Ірина Мовосвіт Миколи Лисенка крізь призму його лексики.	61
Хобзей Наталія Структура діалектного словника: ілюстрація	64
Чура Анна Ключові терміни старослов'янської суспільно-політичної лексики: етимологічний дискурс	67
Шабат-Савка Світлана Етномарковані конструкції як засоби вербалізації комунікативних інтенцій мовця	70
Юносова Валентина Проблема класифікації лексичних синонімів у сучасній лінгвістиці	72

Державна мова як предмет у національних навчальних закладах України

Александрова Валентина Методична розробка засідання тематичного гуртка з української мови «Шанувальники української фразеології» для учнів старших класів	75
Анучина Любов, Грицаненко Валентин Вища школа сучасної України	79
Бабай Людмила Роль української мови в професійній діяльності	81
Бабій Ірина Виховання національної свідомості у студентів вищої школи в процесі рідномовної підготовки	83
Варнавська Інна Кейс-метод у формуванні комунікативної компетентності студентів спортивного напрямку на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням)	85
Вдович Світлана Роль мови в естетичному розвитку майбутнього фахівця	88
Головата Лариса Застосування інтерактивних технологій у процесі навчання української мови (за професійним спрямуванням)	91
Гончарук Валентина Підготовка студентів-філологів до пошуково-дослідницької експедиційної діяльності	93
Дружененко Раїса Формування комунікативно-прагматичної компетентності майбутнього вчителя української мови і літератури на синтаксичній основі	95
Кінах Галина Вивчення на уроках української мови в ПТНЗ лексики з використанням інтерактивних та інформаційно-комунікаційних технологій	97
Козловська Лариса Мовно-професійна модель освіти в економічному університеті	100
Колеснікова Ірина Лінгворекламистика: нотатки про новий спецкурс для студентів ВНЗ України	102
Лещенко Тетяна, Шарбенко Тетяна, Юфименко Вікторія Інноваційні технології викладання української мови за професійним спрямуванням у ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава)	104

Нос Наталія Розвиток національно-мовної особистості у вищому навчальному закладі	107
Санівський Олександр Національний образ світу за В. Сухомлинським	109
Сілевич Лілія, Мельничук Оксана Методичні принципи викладання «Української мови (за професійним спрямуванням)»	111
Терещенко Світлана Інновації в лексиконі сучасного освітнього дискурсу	113
Черкес Надія Використання професійної мови медика як активного фактора мовотерапії – важливий аспект вироблення мистецтва спілкування у студентів вищих медичних навчальних закладів України	115
Якубовська Марія Архетип родинного виховання у формуванні загальнокультурної компетентності як парадигми професійного становлення сучасного професіонала-фахівця (на прикладі творчості Ірини Грицини-Матешук та Лесі Вацеби-Матешук).....	118

Мова - основа безпеки української нації

Алтухов Володимир Мовний вимір національної безпеки України	121
Васянович Григорій Сутність і зміст науки про рідномовні обов'язки українського громадянина в імперативах Івана Огієнка	123
Вінтонів Михайло, Вінтонів Тетяна Мовна політика: стан і перспектива	127
Газізова Олена Українознавчий підхід до формування національно свідомої мовної особистості	129
Гімер Надія Мова і правовий рівень культури нації.....	131
Котераін Ірина Інформаційна безпека як елемент інформаційної культури українського суспільства	133
Кудря Микола Українська мова – основа безпеки держави та основна засада збереження національної ідентичності	136
Магрицька Ірина Мовна політика «Помаранчевої» влади.....	138
Никифоренко Андрій Мова радянської історичної науки як засіб маніпулювання свідомістю	141
Мороз Оксана Українська мова як основа безпеки українців м. Маріуполя	144
Путро Алла Щодо питання національно-духовної культури українського народу	146
Чикайло Ігор Сучасна мовна політика України: об'єднання нації чи загроза національної єдності	148
Чикайло Ігор, Стох Малгожата Мова як засаднича основа національної ідентичності (на прикладі мовної політики Польщі).....	151
Ярова Карина, Дробот Олена Мова, народ, культура: збереження мови як запорука збереження національної свідомості.....	154

Українська термінологія і наукова мова сучасного фахівця

Васильовська Ірина Національна специфіка соматичних термінів в українській мові.....	155
Дидик Наталія Цирульники-хірурги в історії української медицини: специфіка лікування та слововживання.....	156
Жангазінова Руслана Літературно-критичні періодичні видання зламу століть як джерело до вивчення літературознавчих термінів	158
Ішук Наталія Епонімні номінації на позначення хвороб людини.....	159
Кочан Ірина Медична термінологія крізь призму лінгвістики	160
Кравченко Євдокія Граматична варіантність у термінології: система й узус.....	162
Личук Марія До питання про запозичення в медичній термінології і культуру професійної мови	164
Ментинська Ірина Найпродуктивніші суфіксальні моделі комп'ютерної термінології	166
Місяк Наталія Авторська індивідуальність у мові наукових праць Івана Огієнка	168
Панчишин Мар'яна Найактивніший період функціонування власне українських медичних термінів Галичини	170
Сергеева Галина Особливості формування терміносистеми українського права	172
Содомора Павло Філософські терміни: українська перекладна література	175
Хривська Галина Українські медичні лексикографічні праці: стан, проблеми, перспективи	176

Українська мова як іноземна

Голод Наталія Мова як засіб інтеграції іноземних студентів в українське культурне середовище.....	179
Дробот Олена Країнознавчий аспект у викладанні української мови у вищих навчальних закладах України.....	180
Мацюк Зоряна Навчання відмінкової системи іменників у курсі української мови як іноземної	182
Нагорняк Оксана Формування професійного мовлення в іноземних студентів-медиків	184
Стечак Галина Соціально-культурний аспект викладання української мови для іноземних студентів	185
Фоміна Людмила, Калініченко Ольга, Нестеренко Анастасія Особливості компонентного вивчення української мови як іноземної	187
Чорняк Анна Іноземна мова як чинник євроінтеграційних процесів в Україні	189
Шатілова Олена Популяризація культурно-мистецької спадщини України на заняттях з української мови як іноземної.....	190

Якубова Олена Оптимізація навчання фахової лексики іноземних студентів музичних спеціальностей	193
Ярова Карина Функції мовного середовища і аспекти його впливу на іноземців, що вивчають українську мову у вищих навчальних закладах України.....	194

Україна і світ крізь призму іноземних мов

Василенко Олег До питання про деякі особливості перекладу англійських медичних термінів українською мовою	195
Висоцька Роксолана Les difficultes de la traduction des textes scientifiques et de la terminologie	197
Жук Христина-Марія Соматичні дієслова в контексті англійської медичної лексики	198
Смолюська Лариса, Червінська Лариса Контрастивне порівняння розвитку лексичного та словотвірного багатства англійської та української термінології.....	199
Smolska Larusa, Chervinska Larusa Use Of Abbreviations In The Present-Day English Medical Terminology.....	202

ІСТОРІЯ

Коллективна пам'ять і національна ідентичність

Білий Дмитро Культурно – просвітницька співпраця між українцями Кубані та Галичини в другій половині XIX – початку XX сторіччя.....	203
Букрєва Ірина Національна ідентичність у полі етнічному середовищі в контексті становлення української політичної нації.....	205
Войцицька Ірина Політика П. Постишева в освітній сфері, спрямована на нівелювання національної ідентичності українців (початок 1930-х років).....	207
Гірна Наталія Формування державницької концепції української історіографії у Львівській історичній школі М. Грушевського.....	210
Дмитренко Віталій Інтерпретація традиції та традиційності у контексті ідеї «винайдення традиції»	212
Єпик Лариса Організація діяльності кабінетів українознавства на Сумщині (поч. 20-х рр. XX ст.)	214
Ковальчук Іван Український театр Житомира у період нацистської окупації: діяльність як спосіб існування.....	215
Комаринська Зоряна Роль історичної пам'яті у формуванні національної ідентичності.....	218
Луц Уляна Феномен національної ідентичності: сучасний контекст	220
Маргулов Артур Концепт радянсько-тоталітарного впливу та доля національних меншин	222
Марискевич Тарас, Снігур Анатолій, Ходак Ігор Комплексний підхід до висвітлення теми геноциду українського народу московським комуністичним тоталітарним режимом у XX ст.....	224
Пержун Володимир, Горошинський Іван Історична свідомість і боротьба символів минулого України: історико-соціологічний аналіз	225
Пішун Сергій Соціокультурні концепти національної ідентичності в добу глобалізаційних процесів	227
Сіницький Андрій Особливості формування національної ідентичності українського народу	229
Снігур Анатолій Історичні корені та імперська сутність концепції «Русского мира»	230
Срібняк Ігор Процеси національної самоідентифікації полонених офіцерів-українців в Австро-Угорщині на завершальному етапі Першої світової війни	232
Сухий Олексій Сучасна українська історіографія: напрями та перспективи	235
Тарасова Наталія Національна ідентичність під кутом комеморативної політики	239
Тодоров Ігор Українська національна ідентичність в контексті російської агресії.....	242
Хіріна Ганна, Лантух Алла Микола Сумцов – фундатор української національної ідеї в Слобідській Україні	244
Ходак Ігор Феномени УПА та їх висвітлення в університетському курсі «Історія України». Роздуми над «Літописом УПА».....	246
Швед Ольга Уряд УНР в екзилі та українське питання.....	248
Школа Валентина Національний складник драматургії Миколи Куліша.....	249
Шуст Олена Психологічні та духовно-аксіологічні аспекти формування національної ідентичності.....	250
Щербак Станіслав Твори Г. Ф. Квітки-Основ'яненка як джерело дослідження інтелектуального дозвілля дворянства Харківщини.....	252
Яковенко Галина Домашній учитель та домашня вчителька: екскурс у просторі і часі.....	254

Роль творчої інтелігенції України в період системних змін

Виксюк Наталія Роль творчої, культурної, духовної, мистецької інтелігенції у процесі становлення та розвитку України	257
Карікова Наталія Роль творчості О. Забужко в процесі дерусифікації української нації	259
Кобрин Наталія Формування митця на тлі воєнної доби: Нестор Нижанківський	260

Феномен українства у світі

Губницький Любомир, Доброхлоп Кирило Процес об'єднання закордонних українських націоналістичних організацій у 20-30-х роках ХХ століття	263
Держко Ігор Українське питання в трактуванні європейською політичною думкою (середина ХІХ – ХХ ст.)	264
Дутчак Віолетта Феномен бандури в українській діаспорі ХХ – початку ХХІ століття	265
Криськов Андрій Українські наукові з'їзди у Чехо-Словаччині міжвоєнного періоду	269
Накашидзе Ірина Мова як ознака національної ідентичності в умовах еміграції (на матеріалі україномовної поезії Канади)	270
Поголод Ганна Феномен українців в республіці Аргентині	272
Саган Галина Українська діаспора в Хорватії: виклики сьогодення	274
Саган Галина, П'янкova Єлизавета Культурна діяльність української діаспори в Сербії на початку ХХІ століття	276
Саган Галина, Трофимченко Анастасія Культурно-просвітницька діяльність української діаспори в Республіці Хорватія в ХХІ ст.	278

Українознавство як політика і філософія держави

Білополий Віктор, Руденко Станіслав Розвиток української державності на сучасному етапі: виклики і перспективи	281
Моравецький Остап Відчуження людини у культурному просторі сучасної України	283
Таран Володимир Ідеологія деолігархизації як чинник укріплення української державності	284
Терешко Інна Статус українознавства в сучасному освітньому просторі	286
Утюж Ірина Україна в умовах моделі «суспільства знань»: соціально-філософський аспект	288
Ясінський Михайло Соціологічні засновки обґрунтування розвитку історичного образознавства ...	290

КУЛЬТУРА

Українська національна ідея і християнство

Білецька Катерина Національна ідея у суспільно-політичних поглядах та діяльності Митрополита Андрея Шептицького	292
Валько Наталія Постаць Андрея Шептицького в українській кінематографії	295
Волошин Леся Категорії милосердя і любові в українському мовному просторі	297
Волошин Леся, Андрушко Володимир, Микита Назарій Християнська концепція культури	299
Волошин Леся Роль інституту служіння в системі християнських цінностей	302
Дідик Сергій Месіанська роль України та християнські цінності у програмних документах Кирило-Методіївського товариства	304
Галушко Роман Популяризація української ікони: традиція і сучасність	306
Кліш Андрій Питання захисту української мови в Галичині у діяльності християнських суспільників наприкінці ХІХ ст.	307
Коробко Тетяна Своєрідність методів тлумачення Біблійних текстів у прозі Іоанкія Галятовського	309
Мостова Наталія Вплив християнства на розвиток українського суспільства	312
Процюк Ростислав Громадянське суспільство і релігійна ідентичність української нації	315
Пуряева Наталія Митрополит Андрей Шептицький і українська мова в богослужінні	316
Роман Лідія, Роман Ігор «Староруські оповідання» як парадигма інтерпретації Біблійних образів і мотивів у прозі Івана Франка	319
Слободянюк Дмитро Православна антропологія Памфіла Юркевича в контексті актуальних завдань утвердження в житті української національної ідеї	322
Терешкевич Галина (с. Діогена), Осадча Галина Жертовність та вірність істині як фундаментальна цінність у встановленні української національної ідеї (до духовної біографії Наталії Назар)	324
Терешкевич Галина (с. Діогена), Попович Богдан, Попович Тарас Значимість ціннісних орієнтирів для наслідування на прикладі славетних лікарів	327
Убогов Сергій Християнська ідентичність українського народу	330
Шевчук Світлана Особливість національного менталітету українців та європейська орієнтація	333

Нові інтелектуально-культурні генерації та їх роль у національно-духовному поступі України: «шістдесятництво», «вісімдесятництво», «дев'яностництво»

Білик Яна До питання поетичного ідіолекту Василя Стуса	334
Виноградська Галина Радянське повсякдення у спогадах «шістдесятника» Івана Даниловича Низового (1942-2011)	357

Віват Ганна, Гриньків Ольга Власні назви як історико-культурні дескриптори в романі Ліни Костенко «Берестечко».....	339
Доценко Марія Топонімна містифікація - <i>Ялівець</i> Тараса Прохаська.....	342
Лис Ірина Поетика експресіонізму в дискурсивному полі українського літературного модернізму ...	343
Литвин Наталя Друга половина ХХ століття: нові пошуки в мистецтві.....	345
Паванк Нееля Лінгвостильові параметри портретних описів у творчому доробку Юрія Покальчука	348
Пац Любов Грецькі та латинські запозичення в поетичному доробку Ліни Костенко	350
Пігур Мирослава Семантична своєрідність неології Василя Стуса.....	352
Подлесна Оксана Роль шістдесятників у національно-духовному поступі України	355
Сухорукова Юлія Творча діяльність «БУ-БА-БУ» в період системних змін.....	357
Царик Галина «Імпозантність» постмодернізму сучасної української літератури	359

Образ України у культурі та мистецтві

Богдадюк Мар'яна Олена Теліга як представниця покоління «трагічного оптимізму».....	361
Венгринович Наталія Національна своєрідність українського варіанту натуралізму	362
Голод Роман Іван Франко і український літературний модернізм	364
Гриб Ольга Образ Вітчизни в українській музиці ХХ століття.....	367
Гриневич Тарас Україніка у творчості Генрика Жевуського.....	368
Гросевич Ірина Атрибути готичної поетики в оповіданні Хоми Купрієнка «Недобрий віщун»	369
Дрогомирецька Марта Конфлікт «батьків і дітей» у прозі Агатангела Кримського: до проблеми міжгенераційних стосунків	371
Зінченко Наталія Українська національна ідея в ідеологічних творах Нечуя-Левицького	373
Кравченко Валентина Конструювання сюжету в драматичній поемі «Цвіте терен» Л. Геньби	375
Павлюк Ігор Українська письменницька публіцистика Другої світової війни: історичний ґрунт.....	377
Пударія Тетяна Архетипний живопис Олександра Антонюка	380
Сушкевич Тетяна «Літературна» модель історії в романі «Людолови» З. Тулуб.....	383
Трумко Оксана Мовний образ української сім'ї в художньому дискурсі Івана Франка	385
Філіпенко Ольга Символіка значень образу матері в казці-есеї «Благослови, мати!» Докії Гуменної.....	386
Шпирало-Запоточна Лілія «Україна і Шевченко»: трансформація образу в мистецьких практиках ХХІ століття	389
Чорна Людмила Джерела творчості Любові Міненко	391

Сучасні інтерпретації народної культури українців

Бокало Ірина Поняття зовнішньої краси дівчини в українських народних піснях про кохання	393
Бриняк Оксана Українські христинні пісні: жанрововизначальні характеристики.....	396
Віват Ганна Хліб у традиціях, обрядах, ритуалах українців	398
Дворницька Лідія Християнська і фольклорна символіка у творчому доробку українських митців	401
Демедюк Марина Етноетикетні конструкції в структурі української народної казки	403
Денисюк Оксана Мандрівні сліпі співаки у культурі та побуті України	405
Денис (Ханас) Ірина Українські традиції вибору власного імені для дитини на Опілі	407
Качмар Марія Етіологічна легенда в українському науковому дискурсі другої половини ХХ – початку ХХІ століть	410
Кріль Богдан Фольклоризм у громадсько-політичній сатири Івана Франка (на матеріалі оповідань «Звірячий бюджет», «Опозиція», «Як Русин товкся по тім світі»)	412
Куриленко Дана Козак-Мамай як духовний Пантеон. Темпоральна формація генетичного коду Козака-Мамай: фольклорно-міфологічна перцепція	414
Мамчур Наталія Пісенний фольклор України про народну вишивку (за матеріалами збірника українських пісень, упорядкованого Михайлом Стельмахом).....	418
Нестеренко Аліса Стильові тенденції розвитку сучасної народної картини Полтавщини.....	421
Новосад Марія Культуротворча цінність фольклорних традицій в сучасних реаліях.....	422
Сапеляк Оксана Двокалендарність в Україні: витоки і сьогодення.....	425
Сердега Руслан Колективне та індивідуально-авторське у фольклорно-мовному процесі	427
Хлівна Тетяна Світоглядні уявлення українців про смерть у творі Марії Матіос «Нація»	429
Хомік Олена, Ботвінко Анастасія Міфо-ритуальна основа дитячого фольклору та ігор.....	432
Чікало Оксана Образ народного героя в українських піснях-хроніках (діахронний зріз)	434
Юзюк Наталія Відродження джерел інтелектуальної емоційності засобами музичного мистецтва в процесі виховання молоді української генерації	436
Ягело Світлана Мотив контакту людини з духами природних локусів у демонологічних оповіданнях Карпат	438

Дослідження, збереження та популяризація культурно-мистецької спадщини України

Бідокінь Ольга, Дзима Віта Тарасова гора в історико-культурному ландшафті України	440
Бірьова Ольга Відродження пам'яток архітектури України на прикладі садиби Тростянець	443
Божко Наталія Меценатська діяльність графа Станіслава Скарбека	444
Гриновець Ярина Збереження та популяризація медичної книжкової спадщини України (на прикладі Бібліотеки музею хвороб людини Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького)	446
Кириченко Віта Культурно-дозвілєва діяльність майбутніх учителів-філологів – основа збереження культурно-мистецької спадщини України	448
Надрага Марта Публічна бібліотека Товариства народної школи імені Ернеста Адама у Львові	451
Цубов Леонід Культурно-мистецькі установи Львова та їх вплив на розвиток міста (кінець XVIII – XIX ст.)	452
Юзюк Зоряна Збірник «Ще не вмерла Україна» Д. Січинського-С. Людкевича: соціокультурний, етнопедагогічний, музично-терапевтичний аспекти	455

Модель української культури нового тисячоліття: інформаційна доба в постіндустріальному суспільстві

Мисловська Ірина Культура як складник формування ефективного менеджменту	457
Топільницька Ярина Інновації у фармацевтичній науці як складника культури постіндустріального суспільства	459
Фоміна Людмила, Скорбач Тетяна, Кулікова Інна Морально-етичні цінності студента в постіндустріальному суспільстві: криза чи нові пріоритети	460
Відомості про авторів	463

4. Звіт про виконання плану та програми Української громади Республіки Хорватія (за період від 1 вересня 2014 року до 30 червня 2015 року) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrainianworldcongress.org/.../RZZ2015/...> – Назва з екрану
5. Костелник В. Рускосці (русинство) на Горнці и у швецє / В. Костелник // *Нова думка*. – 1991. – № 86. – С. 53
6. Лук'яничук С., Нагірний М., Савчук О. Національний розвиток українців Хорватії у другій половині XVIII – на початку XXI ст.: Історико-мовний аспект / С. Лук'яничук, М. Нагірний, О. Савчук. // *Наукові виклади*. – 2011. – № 6. – С. 56-60.
7. Магочій П.-Р. Україна: історія її земель та народів. – Ужгород: Вид-во В. Падяка, 2012. – 794 с.
8. Нагірний М. Хорватські русини та українці: суспільство, ідентичність, культура наприкінці XX століття / Микола Нагірний // *Нововолинськ*, 2012. – 328 с.
9. Панчук М. Політичне русинство в Україні / Панчук Май // *Політична думка*. – 1995. – № 2-3 (6) С. 116-123 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://lemky.com/86-politichne_rusynstvo_v_ukraini.html
10. Посол України в Хорватії Олександр Левченко відвідав ювілейний 50-й Бал Русинів Республіки Хорватія. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://croatia.mfa.gov.ua/ua/press-center/news/44406-posol-ukrajini-u-khorvatiji-oleksandr-levchenko-vidvidav-juvilejniy-50-j-bal-rusiniu-respubliki-khorvatija>
11. Румянцев О. Галичина–Боснія–Воеводина. Українські переселенці з Галичини на території югославських народів в 1890–1990 роках / О. Румянцев – К., 2008. – 242 с.
12. Удвари и фразеологійни словник лемковских (руських) диалектах // *Нова думка* – 1991. № 88. – С. 28.
13. Promjena Ustava Republike Hrvatske (2010) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://hr.wikisource.org/wiki/Promjena_Ustava_Republike_
14. Promjena Ustava Republike Hrvatske (2010.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://hr.wikisource.org/wiki/Promjena_Ustava_Republike_Hrvatske_%282010.%29 – Назва з екрану
15. Ustav Republike Hrvatske (pročišćeni tekst) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/232289.html> – Назва з екрану.

УДК: 327(477+497.1)

КУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В СЕРБІЇ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Галина Саган,

доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії
Київського університету імені Бориса Грінченка

П'янкova Єлизавета

студентка напряму підготовки «Історія» Інституту суспільства
Київського університету імені Бориса Грінченка

Вивітлено основні надбання і культурну діяльність української діаспори в Сербії в перші роки ХХІ століття. З'ясовано основні аспекти діяльності культурно-просвітницьких організацій, товариств, установ створених українцями на території сучасної Сербії.

Ключові слова: еміграція, українська діаспора в Сербії, культурна і освітня діяльність, культурні зв'язки.
It is revealed the main heritage and culture activities of Ukrainian Diaspora in Serbia in the first years of the XXI century. It is found out the basic of cultural and educational organizations, companies, institutions, that Ukrainian established on the territory of Serbia.

Key-words: emigration, minority, cultural and educational activities, cooperation, cultural ties.

Ще у XVIII ст. з території сучасної України, земель Закарпаття, Галичини, Буковини за різних історичних і економічних умов у Сербію емігрувало чимало українського населення. Переселенці заселяли переважно автономний край Воєводина, в якому проживають і дотепер. Новий Сад та міста Врбас, Кула, Сремська Митровиця, Інджія – також стали рідною обітницею для українського народу. У п'ятдесятих і шістдесятих роках минулого століття там українці утворили низку громадських об'єднань. У 1909 р. в Прняворі, а в 1912 р. у Камениці відкрили «Руську читальню Товариства «Просвіта». У 1919 в Нові Саді, а згодом і в Руському Керестурі заснували першу українську організацію – Русинське народне товариство «Просвіта» (РНТТ), яке намагалось залучити до роботи, ту частину українців, які називали себе русинами. У рамках товариств «Просвіта» працювали бібліотеки, драматичні гуртки, створювалися хоріві колективи, які вивчали народні, церковні та класичні твори. Концерти, вистави та інше також демонстрували Українські Громади Белграда, Петровграда, Суботиці, Смедерева. «Просвіта» з Нові Саду та Белграда. Дані заходи популяризували українську культуру як серед українців, так і серед інших народів Сербії [7, с. 309-314]. З часом «Просвіта» відкрила свої філії у Великому Бечкереку (сьогодні Зренянин), Суботиці, Шіду та інших місцях. У Смедереві було засновано Товариство «Кобзар», яке мало драматичні та музичні гуртки. Такі ж гуртки існували в Шабці, Пожаревці, Засчарі та інших містах. Українська молодь заснувала Товариство студентів. Українські високоосвічені люди, які залишили помітний слід в освіті, мистецтві та культурі Сербії [1].

Виникнення товариства «Просвіта» на території Сербії, неабияк вплинуло на подальший розвиток української мови, літератури і письма не тільки у Воєводині, а й в інших містах Республіки. Наступним результатом організації культурного життя стало запровадження першої україномовної радіопередачі у Сербії «Вербас-Кула», яка вперше на радіохвилях прозвучала 3 червня 1990 р. Інформування і новини виключно українською мовою неодмінно позитивно вплинуло на українських переселенців, підіймаючи їх національну гідність і дух [4]. Найбільшим успіхом товариства «Просвіта» можна вважати те, що

свою активністю воно переконало суспільство і державні інституції в тому, що українці, маючи право на своє існування та рівноправний розвиток з іншими меншинами на просторах Сербії. Так, у 2002 р. схвалили Закон про захист прав і свобод національних меншин, в якому українцям надали статус національної меншини Сербії [4]. Результатом цієї діяльності українських товариств стала організація різних концертів і тематичних вечорів. Успіхом користуються поїздки українських дітей та молоді в Україну на Літні українознавчі табори, а від 1998 р. «Просвіта» щорічно організовує Літні школи україністики, які проходили на Фруській Горі, Бачкому Петровці, Сремській Митровиці, Сомборі в Сербії, у місті Долина Івано – Франківської області та Бучачі і Борщеві на Тернопільщині. Діяльність цих шкіл триває дотепер. Товариство видало вісім номерів журналу «Українське слово» [2].

Культурно-просвітницька діяльність української діаспори в Сербії ледь не охопила усі сфери громадського життя, так за сприянням товариства «Просвіта» було відновлено діяльність національного українського товариства «Просвіта» було відновлено діяльність Традиційно, кожного року, у листопаді місяці товариство готує культурно-розважальну маніфестацію «Вечір української музики – Бал», що проходить у Сремській Митровиці. Даний захід у 2013 році зібрав неабияку кількість виконавців, декламаторів, танцювальних колективів, зокрема дитячий фольклорний ансамбль і дівочу вокальну групу «Горлиця», заснування якої належить Надії Ляхович [3]. Щорічно «Коломийка» також організовує «Шевченкові вечори», «Річний концерт» і відкривають Літні школи українознавства для дітей і підлітків. Товариство займається й видавничою діяльністю, друкує двомовний журнал «Вісник» [3].

Разом з «Коломийкою», не байдужими до відновлення і збереження українських традицій й території сучасної Сербії є культурно-мистецьке товариство ім. Івана Сенюка в м. Кула і товариство «Карпати» у м. Вербас. Так, у 2013 році танцювальна група Товариства ім. Івана Сенюка у Руському Керестурі в приміщенні Будинку культури відзначили 53-й Общинський огляд музично-фольклорної творчості. Організатором цього огляду було Культурно-просвітне об'єднання общини м. Кула. Змагалися солісти, групи й ансамблі з усіх населених пунктів общини: з Сівца, Црвенки, Крушича, Руського Керестура і Кули. Українців на цьому огляді представляло Культурно-мистецьке товариство ім. Івана Сенюка з Кули. Товариство виконувало багато українських народних танців, зокрема старша танцювальна група Товариства виконала гуцульські весільні танці. Мистецькі керівники колективу Надія Воротняк, Йосиф Салун і Ярослав Кулеба [6]. Неможливо оминати і не сказати про 10-й фестиваль української культури «Калина», який є найзначнішим культурно-мистецьким заходом української спільноти Сербії. У цьому фестивалі беруть участь товариства, носії української культури в Сербії та в сусідніх республіках - Хорватії та Боснії і Герцеговині. Так, у 2013 році на фестиваль приїхали КМТ ім. Івана Сенюка з Кули, Товариство плекання української культури «Коломийка» зі Сремської Митровиці, Культурно-просвітне товариство «Карпати» з Вербасу, що понад двадцять років презентує українську та русинську культури, звичаї та мову. Український центр культури «Кобзар» з Нові Сади і Культурно-мистецьке товариство «Калина» з Інджії, що є наймолодшим українським культурно-мистецьким товариством у Воєводині. Усі Товариства активно беруть участь у численних оглядах та культурних заходах, представляють культурно-мистецьке багатство і творчі надбання українського народу, традицій, мови [6].

У лютому 2015 року в Сербії традиційно відзначили День рідної мови. Зараз понад 100 дітей початкових класів вивчають українську в школах Воєводини, Кули, Вербасі, Сремській Митровиці, Латарку, Нові Сади, Будісаві, Інджії. Українська мова звучить на РТ Воєводини, на місцевих Радіо Інджія, Радіо Кула, регіональному Радіо Вербас та Радіо Нові Сад. Українською мовою виходить газета «Рідне слово», дитячий часопис «Соловейко», літературно-культурологічний журнал «Слово» та інші видання, які видає ГВУ «Рідне слово». Товариство української мови, культури і літератури видає періодичне видання «Українське слово» [5]. На міжнародних симпозіумах і конференціях, що організовуються Сербською академією наук і мистецтв (САНМ), Матицею Сербською та університетами Сербії, останніми роками регулярно звучать доповіді з українознавчої проблематики. Одним з найактивніших виявів практичної взаємодії академічних учених обох країн є постійний обмін літературою та науковою інформацією. На початку ХХІ ст. практично всі видання САНМ, Белградського і Новісадського університетів (біля 30 найменувань) почали замовляти й отримувати наукові видання в НБУ імені В.І. Вернадського. Також бібліотека стала отримувати десятки монографічних досліджень, переважно з філології та географії. Значним досягненням українських учених стало видання покажчика з сербського фольклору і літератури, де подано відомості про праці вчених та фахівців, у яких відображаються українсько-сербські зв'язки в галузі літератури й фольклору, переклади українською мовою творів сербських письменників і творів сербської народної творчості, а також роботи українських учених, опубліковані за межами України за період 1837 - 2004 рр. Не залишилася без уваги гуманітарна допомога і співпраця між Україною та Сербією. Останніми визначними подіями можна вважати відкриття пам'ятної дошки відомому сербському вченому і церковному діячу Йовану Раїчу на фасаді Києво-Могилянської академії у Києві (лютий 2009) [7, с. 284 - 285]. У 2009 році 16 лютого українську аудиторію неймовірно вразила п'єса сербського режисера Божидара Ждуровича «Професіонал» у Київському муніципальному театрі «Сузір'я». Переклали п'єсу з сербської мови викладачі Львівського національного університету імені І. Франка Алла Титаренко та Марія Васишин. На прем'єрі була присутня держсекретар Міністерства культури Республіки Сербія Надія Момерова, яка висловила подяку Україні за підтримку, яку тут надали при постановці п'єси [7, с. 284-285].

Висновки. Українська діаспора відіграла важливу роль у збереженні культурних надбань в Республіці Сербія. Вивчення української мови, збереження і плекання традицій українського народу

стали невід'ємним завданням української меншини, починаючи від найперших років еміграції і до сьогодні. Зараз, на початку ХХІ ст. цей зв'язок тільки укріплюється завдяки взаєморозумінню обох держав, яким неодмінно варто шукати спільні шляхи, щоб не втратити давніх традицій, які тільки збагатять культуру обох народів.

Література

1. Атаманюк Ю. Інтерв'ю з Борисом Небесним /Юрій Атаманюк// Час і Подія. – 2008. № 52 [Електронний Ресурс] – Режим доступу: <http://www.chasipodii.net/article/4072/>
2. Атаманюк Ю. Святковий місяць українців в Сербії / Юрій Атаманюк // Час і Подія. – 2010. № 49 [Електронний Ресурс] – Режим доступу: <http://www.chasipodii.net/article/7484/>
3. Ляхович П. Вечір української музики – Бал, Сремська Митровиця / Петро Ляхович // Товариство плекання української мови «Коломийка» [Електронний Ресурс] – Режим доступу: <http://dniukolomejka.blogspot.com/2013/11/2013.html>
4. Офіційний сайт Української світової Інформаційної мережі Міжнародна Громадська Організація українців «Четверта Хвиля» // 20-річчя «Просвіти» в Сербії, інтерв'ю з Мирославом Гочаком. – 2010. № 174 [Електронний Ресурс] – Режим доступу: <http://usim4.ukrainians.net/ua/archive/2010/novynu174d.htm>
5. Проник Ф. Міжнародний день рідної Мови / Филип Проник // Рідне Слово. – 2015. № 116 [Електронний Ресурс] – Режим доступу: <http://www.ridneslovo.co.rs/rs116/index.html>
6. Проник Ф. 53-й Общинський огляд музико-фольклорної творчості. / Филип Проник // Рідне Слово. – 2013. № 95 [Електронний Ресурс] – Режим доступу: <http://www.ridneslovo.co.rs/rs95/index.html>
7. Саган Г. В. Югослов'яни у ХХ столітті: громадські та культурні зв'язки з Україною / Саган Галина Василівна // Культурне життя української діаспори в Югославії у контексті презентації українства у світі. – Київ, 2012. – с. 309-314, 284-285

УДК: 327(477+497.1)

КУЛЬТУРНО – ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В РЕСПУБЛІЦІ ХОРВАТІЯ В ХХІ СТ.

Галина Саган,

доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії
Київського університету імені Бориса Грінченка

Анастасія Трофимченко,

студентка напряму підготовки «Історія», Інституту суспільства, Київського Університету імені Бориса Грінченка

Висвітлено своєрідність культурно-просвітницької діяльності української діаспори в Республіці Хорватія в ХХІ столітті. Заходи проведенні Українською громадою Республіки Хорватії, для збереження національної самобутності українського народу на території Балканського півострову.

Ключові слова: українська діаспора в Хорватії, культурно-просвітницька діяльність українців, українські товариства.

Deals with the originality of cultural and educational activities of the Ukrainian Diaspora in the Republic of Croatia in the XXI century. The measures conducted by Ukrainian community of the Republic of Croatia, to preserve the national identity of the Ukrainian people on the territory of the Balkan peninsula.

Key words: Ukrainian diaspora in Croatia, cultural and educational activities of Ukrainians, Ukrainian communities.

Українці й русини в Хорватії належать до найбільш давньої української діаспори у світі. Починаючи з середини ХVІІІ століття значно позбавилась активність переселень українців на територію Балканського півострову. У свій час переселення були обумовлені різними причинами, наприкінці ХІХ - на початку ХХ століття українці з Галичини, яка в той час перебувала у складі Австро-Угорської імперії, мігрували до Посавини (східна Хорватія), а звідти – на інші території сучасної Хорватії. Міграції українців наприкінці ХІХ-початку ХХ ст. були спричинені економічними умовами, а також бажанням Австро-Угорщини населити цей край християнським населенням.

Але вже давно закінчився час, коли українці відправлялися на Балкани, щоб своєю присутністю там, збільшити кількість християнського населення. Тепер, в ХХІ столітті, українці відправляються на Балкани, для самореалізації в різних видах діяльності. Дружні відносини України з Хорватією, можна назвати одними з най активніших з тих, що почали формуватися після здобуття незалежності обох держав. Це пояснюється географічною близькістю, слов'янською спорідненістю, наявністю української діаспори на Балканах. Надзвичайно важливою складовою в житті української діаспори є потужні процеси культурно-просвітницької діяльності. Для дослідження даної теми наявна достатня кількість джерел, звіти, матеріали «Нової думи» – друкованого органу русинської спільноти Хорватії, програми матеріалів Української громади республіки Хорватія, тощо.

В українській та зарубіжній історичній науці відсутнє комплексне дослідження культурної співпраці України та Хорватії в ХХІ ст. Тематично близькі до проблеми є праці П. Трошинського та А. Шевченка [9], Є. Пашенка [5], Г. Саган [6]. Так, дослідження В.Трошинського та А.Шевченка в сучасній українській історіографії стало першою монографією про джерела та етапи формування української діаспори. А наукові дослідження Є.Пашенка та Г.Саган, перші наукові доробки в галузі культурних

Наукове видання

**СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА НАЦІЯ:
МОВА, ІСТОРІЯ, КУЛЬТУРА**

Збірник матеріалів
науково-практичної конференції
з міжнародною участю з нагоди 15-річчя кафедри українознавства
16 березня 2016 року

Підписано до друку 01.03.2016 р.
Формат 60x84 1/8. Умовн.- друк. арк. 54,87.
Тираж 200 прим. Замовлення №394.

Підготовку та випуск видання здійснено
в Друкарні Львівського національного медичного
університету імені Данила Галицького